

diàlegs
amb
la Casa
Duran

RELLEGINT LA CASA
EN CLAU DE GÈNERE

NÚM. 03/ PLANXA

Tasques domèstiques / Avenços industrials / Estereotips de gènere / Grups socials

Nom de l'objecte:	Planxa
Autoria:	-
Lloc de procedència:	Casa Museu Duran i Sanpere. Vestidor
Lloc de construcció:	-
Data:	Segona meitat del segle XIX
Estil:	-
Mides:	10 × 14 × 8,7 cm
Material:	Ferro colat
Tècnica:	Forja
Sistema de construcció:	-
Núm. d'inventari:	606

RELLEGINT LA CASA EN CLAU DE GÈNERE

Descripció i estudi

Estri de metall. La base és plana i té una forma triangular i per la part superior sobresurt una ansa anatòmica. A la base,

per la part del damunt, hi ha en relleu informació respecte de la planxa.

Lectura en clau de gènere

Si la neteja del cos era un tema que anava a pas lent en la societat del segle XIX, la rentada de la roba, en canvi, era tema principal de la feina de les cases. Encara que hi havia empreses que es dedicaven a aquestes tasques, la major part de la població rentava, assecava i planxava a casa. L'eixida era l'indret per fer la bugada i el pati amb sol el lloc per assecar la roba. La feina de planxa també suposa una intervenció directa i diària de l'esforç de moltes dones en el marc de les llars.

En un habitatge benestant, els propietaris i la seva família conviuen amb persones de classes socials inferiors que estan al seu servei. Certes parts de la casa, aquelles que anomenem d'ús o servei, estan especialment dissenyades per a les tasques d'aquestes obreres de l'espai domèstic, ja que quasi sempre eren dones. Per tant, encara que es tracta d'un lloc privat, la casa és, des d'aquest punt de vista, un entorn laboral a l'interior del qual té lloc una relació d'amo-servidor. Encara que l'home de la casa fixa els termes del "contracte", el dia a dia d'aquella relació està protagonitzada per dones. És dona la responsable que dirigeix, que dona les indicacions oportunes i que controla. Són també del gènere femení les criades que hi treballen.

A les dependències d'ús de la Casa Duran i Sanpere descobrim molts estris que són utensilis de feina de les persones de servei: tots els estris de cuina, de rentar roba i la casa, de planxar, de netejar, de servir, etc. Es tracta d'objectes de la casa propietat de la família, però principalment eines de treball. Les criades eren responsables de l'ús i la cura. Així, si una casa ens introdueix fàcilment en un discurs de gènere, aquests estris ens permeten fixar la mirada en una segona vessant d'aquesta, la de les criades, dones que es guanyen el sou en aquell entorn domèstic.

La planxa de ferro colat és un estri produït per la indústria del segle XIX, que millora el resultat del treball i redueix temps, igual que passa amb la cuina econòmica. La planxa és imprescindible en les llars benestants i de classe mitjana, en un moment en què l'etiqueta en la indumentària era estricte. L'acte de planxar els teixits el realitzen les criades o les planxadores a domicili, però el resultat de la feina és lluit en la roba de la casa i en la indumentària dels membres de la família. L'objectiu del contracte passava perquè la planxadora sentís orgull de com la seva senyora lluïa la feina que tant esforç li havia suposat.